

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam cphemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad ca' olicarum partium: proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot, mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Elfizetési árak:

1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Főszerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-ter.

Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdékben.

Áskálódók.

Székesfehérvár, nov. 3.

□. Ha a koalíciós kormány nem állana az igazság szilárd fundamentumán, bizonyára nem érte volna meg életének hatodik hónapját, hanem legnagyobb valószínűség szerint már végrehajthatalmának hatodik hetében megbukott volna... Sajátságos — vethetné ellen valaki — hiszen a liberálisoknak temérék büne volt és özönvíz módjára érték a támadások nap, nap után, mégis évtizedeken keresztül grasszált. Igaz. Az is tény azonban, hogy a két helyzetet egy kalap alá vonni nem lehet. Si duo faciunt idem, non est idem. Adott körülmények között kétszeresen igaz ez a tétel.

A szabadelvű rendszer uralmának ugyanis — minden meggátalodottsága mellett is — lovagias ellenféllel volt dolga. Ez az ellenfél mindenkor becstelenségre törekvészekkel, szeplőtelen lobogó alatt tömörült. Ez az ellenfél mindig nyílt csatában, tisztességes fegyverekkel küzdött. Épen azért váratott magára győzelme olyan igen sokáig. A szabadelvűséget nyílt harcban megközelelteni sohasem volt lehetséges. Ami ter-

mészetes is. Hiszen a szabadelvűség — ahogy az belpolitikánkban idegen mintára megnyilatkozott — sohasem volt nyílt, sohasem volt őszinte. Örökösén a hamiság, az igaztalanság útjain bujkált, az összezsapás sortűzét gondosan kerülte, a férfias szembeszállás elől ügyesen elrejtőzött. Törbe csalta az ellentábor s mikor egy-egy alkalommal ördögi tervei sikerültek, fölrobbantotta titkos aknáit. Így vált jóformán győzhetetlenné, így uralkodhatott időtlen időig.

Ma, amikor a volt ellenzék került kormányra, megfordult a helyzet. Most a liberálisizmus az ellenzék, amely bizony nem támad nyíltan, hanem mindenütt, ahol csak lehet, mélyre assa aknáit s egymás után állítja föl kelepceit. Így aztán ugyancsak nagy szüksége van a sziklaszilárd erkölcsi bázisra a szövetszertett pártok kormányának minden napon. Ez a kétféle politikai konstellációnak kétféle, egymástól homlokegyenest elütő mértéke.

A sirjába tért haladópart vakondjai most a temető ünnepé táján kisértet módjára megint visszajárnak és szerteszéjjel turkálnak. Nulla dies sine linea. Nincs olyan ütköző pontja a közéletnek, amelybe

bele ne kölnének, hogy fönnakadást támasszanak és zavart keltsenek. Még a Rákóczi-ünnepet sem kímélték, még azt is kihasználták volna, ha valaki fölül nekik azzal leiterjakabszerű feketesárga tumbával, meg a nagydobon országnak-világnak publikált honvédelmi-miniszteri rendelettel, amelyről a miniszterelnök és a honvédelmi miniszter jelentették, hogy voltaképpen szó sem igaz belőle. Hanem hát ez még mind semmi. Pompás falatnak kínálkozott Pitreich bukása, Schönaich minisztersége, amelylyel kapcsolatosan a *sajtóterep* Vészivel élén a *populus Kristófianus* áskálódó, konetól elesett haladózsnalasztái az újonclétszám kérdésében nagy buzgalommal igyekeztek aláásni a kabinet pozícióját. Számításuk nagyon is érthető volt. A mai helyzetet, az új korszakot tudvalevően a nemzeti szellem küzdelme teremtette meg. A nemzeti küzdelem pedig, mint ez ismét tudva van, főként katonai kérdésekben tárt föl régóta orvoslásra váro sebeket s kiváltképpen ebben az irányban támasztott szinte intranzigens állásfoglalással követeléseket.

Már most: a Pitreichhoz intézett királyi kéziratból nyilvánvaló, hogy Pitreich-

A római temetőben.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

Irlta: dr. Minimus.

Szerencsés az, aki halottak napján este Rómában kocsi kaphat a Campo Verrano felé sietésben. A Campo Verrano ugyanis — hogy a Gerely-féle kis képesbiblia szavaival éljek — egy gyönyörű szép kert, tele virágokkal, fákkal és halottakkal. Szóval a legnépszerűbb római temető, melyet ilyenkor minden időgyökeres polgár kötelességének tart meglátogatni. Meg is mozdul az egész város. A Porta S. Paolon keresztül egész délután ömlik a tömeg kocsin, lóháton, gyalog. Az odavezető utca elején megtorlódik a sereg, ott ugyanis szives vendégváró helyzetben nyújtózkodnak a „Temetőhöz” címzett korcsma asztalai. Be is tekint odá a majdnem mindenki új borra, gesztenyére. Mindenesetre szokatlanul közel nekünk a koszorukat a korcsmaasztalokon vagy később félrevágott sapkájú gyászolók karján látni, azonban a játszi olasz lélekben ne keressünk mélyebbjárati hangulatot. Egy porció makkaróni megvigasztalja, ha a háza ég is.

Közel a temetőhöz az utca két házsora nyomoroságos viskókká változik, a legutólsók már csak hevenyészett koszorúaruló bódék. Mintha a büszke város csak meglapulva merészkedné a Halál fontoságos birodalmát megközelíteni. Szürke homokkőből faragott merev vonalzásu épület, minden kicsinyes díszítés nélkül, jobb és baloldalán egy-egy ülő szoboralakkal. Leginkább lekötötte figyelmemet a baloldali. Szigoru tekintetű, magába mélyedt alakot ábrázol, alatta a felirat: „Vivens cogitat, quid futurus sit”, — életében, tehát még idejekorán elmélkedik arról (a bölcs) hogy mi lesz belőle halála után.

Nem hiszem, hogy a betóduló közönségre ráillenék ez a mondas. A kapun belül színekben és változatokban gazdag élet táru a szemlélő elé. Eleven folyam az ott hőmpolygó, kacagó, flirtelő embertömeg, mely elárasztja a föl gondozott utak mentében az egész temetőt, zavarja az igazán ájtatoskodókat és a Corso életét varázsolja a halottak márványvárosába. A föuton jobbra-balra, továbbá a kétféle félkör alakban nyíló fedett csarnokban egymás mellett állanak a nevezetesebb családok sírboltjai, megannyi egy-egy miniatűr-palota a halál igényeihez képest berendezve. Halottak napján megnyitják a kovácsolt vasajtókat, jelölve, hogy „a háziur fogad”. A vizitelés megy is, mint a karikacsapás. A család valamelyik élő tagja helyettesíti a háziurat, gondoskodik szeretetreméltó mosolyról, meg jó levegőről, mert a háziur nem épen Iris parfümmel szokott töltekezni. Megtekintik az öreg domborművű képét, megállapítják, hogy a bajusz, vagy hajviselet lényegesen más volt ezelőtt évtizedekkel, megbámulják a verteüzött gyertyatartókat, lopva meg nézik a koporsó fedelét, aztán ajánlják magukat. Az érckoporsó fedele épen olyanformán illeszkedik az aljához, mintha valami alvilági szörnyeteg összeszorított szája volna. Ugy tetszett, hogy gúnyosan mosolygott az ilyen jeleneteknél.

Öszintén megvallom, bántott ez az eleven pompa. A modern lélek ugy is szörnyen kényes már. A szalonok hölgyei és urai, akik tudvalevőleg rengeteg mennyiségű „chick-el és neveléssel” rendelkeznek, csak papirosahajókkal, meg üres dióhéjjakkal utaznak a lélek vizein, a súlyos gondolatok csavargózóseit nem eresztik oda, hogy a vizet föl ne kavarják. Egyébként is elég sekély biz az I. Jézus Krisztus komoly szelleme egyszer egy évben a sírok közé vezetni őket, hogy egyszer egy évben komolyan is gondolkodjanak — és ime, a léhaság ezt az egy alkalmat is bevonja

mindent nivelláló burkával. Ha így haladunk, kényszerítjük az Istent, hogy a szőszékekre Savonarolákat, a társadalmi életbe pedig dőghalált küldjön prédikálni. Gyengébb eszközök hatástalanok.

Az említett környezetben megdöbbenő komorsággal hat a jesusiták sírboltja. Alacsony ajtaján dohos levegő folyosóba jut az ember. A folyosó mindkét oldalába üregek vájódnak. Ezekbe teszik a koporsókat, azután az üreg száját elfalazzák és ráirnak — nem hangzatos címetek, hanem egytellen-egy római számot. Aki ismerni akarja az üregek csöndes lakóit, nézze meg a sírbolt „vendéglönyvét.” Az egyes számok mellett megtalálja a neveket is. Végignéztém a számokat, végiglapoztam a könyvet. Mennyi nagy ember! Mennyi tudós, lángész, mennyi történelmi alak. Mennyi szenvedés, mennyi vértanúja a törhetetlen akarata! Az asztalon feszület, két gyertya, meg egy tányér hamu: fonségesen egyszerű ténye a halál kultuszának.

A tömegben egy idős hölgy mellé kerültem, aki csöndes elmélyedésben haladt előre. Nemes metszésű arcán még megvoltak az egykori szépség nyomai, egyébként az a komoly derű ömlött el rajta, amely az lstenében élő lélekből tud csak előszüremelni. Nem nézett semerre, tehát bizonyára határozott célja volt látogatásának. Utánna indultam. Jó negyedórai gyaloglás után a temető kevésbé díszes részébe értünk, ahol messziről látható szoborszerű síremlék emelkedett. Háromnégy méteres talapzaton hadi jelvények között egy teljes fegyverzetű tiszt alakja látszik, amint Szent Péter kezéből lobogót és megáldott kardot vesz át. A talapzat minden oldala tele van vérszárnyas nevekkel. A mentanai hősk síremléke.

1867-ben Garibaldi néhány ezer önkéntessel végkifejlesztésre akarta juttatni az akkor már ragyon

Ma! lapunk 6 oldal.

0000613

nak tényleg nem *Goluchowski* bukása, nem a vezérkarifőnökség, hanem mindezeknél sokkal inkább és sokkal igazabban az ujonckontingensnek mérvadó felsőbb helyről terve vett emelése okozta, amely a volt közös hadügyminiszter intencióinak nem felelt meg. Pitreich félreállt az utból — *debuisset pridem* — mert a monarchia koncertjében adott viszonyok közt primhegedűn játszó magyar nemzetállam szemében legmesszebbmenő mértékben antipatikus ujonclétszámemeléssel, bántó diszharmóniát támasztani nem akart. Jött azonban Schönaich, aki mint nem is éppen alaptalanul hírhk — vállalkozik a létszámszaporítás forszírozására.

Még eddig csak rendben volna. Az ember még mindig nyugodtan fölteheti a kérdést: ki felelős hát, amiért az ujonclétszám faragatlan sziklatömbje belezuhan a magyar belpolitikai élet simatükrü vizébe? A feleletet mindenki megadhatja magában magának. S ez a válasz Pitreichon és Schönaichon keresztül magasabb régiókba vezet. Idáig im, tiszta sor minden. A kavargás ezután következik. Előállnak ugyanis az éber — majd azt mondtuk, héber — sajtókoboldok s pikantériát próbálnak kreálni a kérdésből. Jól tudják, mennyire ellenzi a magyar nemzet s különösen a már amugy is tulesigázott jó keresztény nép a véradónak még magasabb szolgáltatását. Tudják ezt még abból az időből, amikor a nemzeti álláspont szemérmelentül nyilvános elárulásával szolgálták kibérelt tollukkal ezt a kellemetlen ügyet. Most aztán, hogy ellenzékbe kergette őket a koncevadászat, hazafias hurokat pöngetve következetlenségről, elvtagadásról iparkodnak vádolni a koalíciót s nagy hangon vádják ki, hogy az udvar csak azért játszott a ki a létszámszaporítás nagy ütökütyáját, mert a koalícióval kötött *paktum* följosítja rá.

előrehaladott olasz válságot. Berontott a pápai területekre. IX. Pius segítségére nagyszerű mozgalom indult meg az összes katolikus nemzetek fiatalága sietett a szorongatott Szentanya zászlai alá. A többnyire francia és belga önkéntesekből alakult pápai sereg megerősödve egy francia hadosztállal november harmadikán Montana mellett megütöközt Garibaldi seregével és heves tusa után szétszórta a pápagyüleletben teteletlen nemzeti hős embereit.

A mentonai ütközetben dicsőséges halállal elesett önkéntesek emlékére IX. Pius állította az említett gyönyörű síremléket. Mikor Rómát elfoglalták, az egészségessé összetakolt olasz királyság szent haragjában ezt is szét akarta romboltatni, mint más műemlékekkel megtette, azonban féltek a néptől. Azért megelégedtek azzal, hogy a szobor talapzatához egy márványtáblát illesztettek a következő felirattal: „Ezt az emléket, a melyet a teokratikus kormány állított a hazáruuló bérenceknek, a szabad olasz nemzet meg hagyja épségben örök gyalázatára anna szomorú időknek.”

Mindenesetre igen jellemző felírás. Jellemzi szerzőit.

A síremléket folyton katonák őrzik. Aki virágot mer reáhelyezni, elfogják és hortónbe dugják. Az idős hölgy hosszú hosszú ideig állott az emlék előtt. Azután egy óvatlan pillanatban fejér és sárga öszirózásából font csokrot dobott keresztül rácskerítésen. Mire a katonák észrevették, már elűnt.

Megkönnyebbültem. Hála Isten. Azután elkezdtem gondolkodni. Milyen furcsa, hogy IX. Pius élete ellen tört és azért lefejeztetett, a nemes magisztrátus közkölségen díszített.

A szenvedélyes elfogt ítság még a sir száánál sem ér véget.

Calumniare audacter, semper aliquid haeret. Bizonyára akadtak most is hiszékeny, naiv lelkek, akik beugrottak holmi tollharomniák müdühöngésének. Rájuk hiedegzuhanykép, a józan öntudatos keresztény magyar közvéleményre viszont megnyugtatólag, további harcaira megerősítőleg hat *Wekerle* miniszterelnöknek a Ház pénzügyi bizottságában tett nyilatkozata, amelyben *Rátkay* László képviselő interpellációjára félremagyarázhatatlanul megmondotta, hogy a kormány *létszámemelési kötelezettséget nem vállal.* Egybevág ezzel a határozott kijelentéssel *Jekelfalussy* honvédelmi miniszter legújabb keletü nyilatkozata is. Azt, hogy a militarizmus létszámemelést kérjen, persze nem zárhatja ki senki. Ohajtam, kivámmi, mi sem könnyebb ennél. Mindenkinek szabad. A meseben az emberek egyebet sem tesznek, csak kivánnak. Lehet ezt az életben is. Csak egy a bökkenő. Az élet se nem mese, se nem álom. Az élet nem poézis. Próza és valóság. Az életben lehetetlen dolgokat hiába kíván az ember. Ugy sem valósulnak meg. Nem, nem sohasem.

Az ujonclétszámemelés a politikában *elvégre nem tartozik az abszolút lehetlenségek közé.* Relative azonban, manap, minden átmenet nélkül, ellenszolgáltatás nélkül, nemzeti vívmányok nélkül mindenestre kivihetetlen dolog. A magyar kormány álláspontja azért nagyon tiszteletreméltó, nagyon helyes. Schönaich kivanhat létszámemelést. Tetheti. De nem fog kapni. Hogy a távoljövőben mi lesz, ki tudná megmondani. Annyi kétségen fölül áll, hogy manap, amikor a bécsi militarizmus elég banalisan a *kilencs-bizottságnak* régestrégen meghadadott szanalmas álláspontját emlegeti, szó sem lehet az ujonckontingens emeléséről.

A sajtótrepov áskálódó zsrnájai tehát megint szegényebbek lettek egy ábránddal s egy lapaszalattal gazdagabbak. A koalíció kormánya nem homokzatonyra épült, gránitlapzatába ki sem ashat aknakat. Többször próbálták már különböző oldalról. Eddig nem sikerült. Amíg a koalíció vitorláit a *néppárt tiszta légáratul* duzzasztják, nem is fog soha.

Székesfehérvár, nov. 3.

Otto főherceg halála. Az uralkodóháznak gyásza van. *Otto* főherceg, a magyar királyi koronának másodsorban örököse esütörtökön este Bécsben meghalt. A pragmatika szankció és a Ferenc Ferdinánd házasságát becikkelyező törvény értelmében a magyar királyi koronának *Ferenc Ferdinánd* után első sorban örököse lett volna. *Otto* halálával ez a jog tudvalevőleg elsűzött láta, a példás katolikus gondolkozásáról ismeretes *Ferenc Károly* főhercegre száll. A férfikora delén sirba szállt főherceg, aki egyidőben központja volt a magyar nemzet várakozásának, férfikora delén szállott korai sírjába. Zajos életet élt. Halála mégis szép volt. Istenével meghékelve lépte át az örökkévalóság küszöbét. Temetésén, amely kedden lesz, a magyar kormány is részt fog venni.

Fény és árnyék. Fejedelmváró harangok zugása cínemült, a pár nap előtt diadalmasan lengő lobogók nyélre csavarva pihennek. Elhunyt az ünnep. Fejedelmünk hazai fölken folytatja megszakított álmát, szegényebb lett a Marmora partja s gazdagabb a magyar föld. Elhalt a nulló lelket egybeforaszító öröm szárnyaló zenéje, nyomaiba lépett ismét az életnek prózai lárhája.

Nincs rózsza tövis nélkül, árnyék nélkül nincsen fény. A mi ünnepünk főségség harmóniájába is beleszított egy disszonáns hang — *Schollz* szuperintendesnek ajkairól. Beszéde, melynek az lett volna a hivatása, hogy az ünnep magasztosságában szárnyaló lelkeket még jobban emelje, a keserűség ürömcsoppjéit vegyítette az örömmel édes italától habzó serlegbe. Ugyan mi célja volt a felekezeti türelmetlenségnek ekét verni az egyesületen ünneplő s ünnepelve egyesült lelkek közé? Bizony kár volt a vallási türelmetlenséggel oly durván megvádolt katolikusokban meghökenteni az a törekvés, mely az amugy is szét-húzó magyar faj egybeforaszításával közös ellen-ségünk letörését célozza. Magyar, ne bántsd a magyart! Egyesülés ad erőt, nem a lappangó szenvedélyek felkorbácsolása. Ez legfőbb keserűséget támaszt, az elkeseredésszülte erő pedig nem egészséges erő. Egyesült erővel álljunk sorompóba, mert csak így remélhetjük közös ellenfeleink gyengülését, aminek már régen elkövetkezett a tizenkettedik órája. Minősítetlen könnyelműség és megdondatlanság ilyen szeparáló hangokat megpendíteni olyankor, mikor már az annyira ohajtott tömörülés jeleivel találkozunk.

A *Székesfehérvári keresztényszociális kurzus*ról egy erdélyi lapban a következő protestáns ítelet olvassuk: „Nyugodt lélekkel állíthatjuk, hogy a felekezeteket megbolygató eszméket, valóságokat sértő elveket nem hallhatunk... Sokkal jobbat és többet nyújtott nekünk, mint amennyire számítottunk.” Ez az igaz beszéd... Fény kell nekünk, nem árnyék!

Városi közgyűlés.

Második nap. —

A szerdán megkezdett, de félbeszakított közgyűlést tegnap, pénteken, folytatta a város törvényhatósági bizottsága. Míg a szerdai közgyűlésen *Havranek József* polgármester elnökölt, most *Sáchenyi Viktor* gróf főispán foglalta el az elnöki széket.

Különös jelentőséget kölcsönzött a közgyűlés lefolyásának a szociális vita, melynek eredményeként a város keményen megszuhogatta a pálcát a szociáldemokrata vezérkolonposok fölött. Habet rectum.

A közgyűlésről, mely pontban 10 órakor kezdődött, a következő részletes tudósításunk számol be:

(Pénzügyi dolgok.)

Kuti Fülöp volt rendőralkapitány özvegyének évi kegydíját 400 koronában, gyermekeinek neveltetési költséget évi 200 koronában állapította meg a közgyűlés a tanács előterjesztésére. — Kimondotta a közgyűlés, hogy a vizivárosi kisdudóvoda részére az évi 200 korona futási átalány helyett két és fél öl fát és száz métermázsa szenet fog adni.

(A helvidi gyógyszerár.)

P. Klász Gyula és *Lőrincze Jenő* okleveles gyógyszerészek egy hetedik gyógyszerár engedélyezésért folyamodtak. A közgyűlés a kérelmet az egészségügyi bizottság indítványára folytán nem vette érdemleges tárgyalás alá.

(Építkezések.)

A Kossuth-utcában a jelenlegi postaépület lerombolása folytán egy telek válik szabaddá. E telekért *Giffing Ede*, az első Magyar Biztosító-intézet titkára négyszögölenként 40 koronát, míg *Hübner Károly* takarékpénztári igazgató ennél is többet ígért. A közgyűlés elhatározta, hogy a teleket árverés alá bocsátja. A polgármester utasított, hogy az árverési feltételeket a legközelebbi közgyűlésre készíttesse el.

Krausz Zsigmond, *Berndorfer Ede* és *Zoltán Ödön* helybeli lakosok megveiték a budai-uti volt *Schwarz Gyula*-féle házat, amelynek hatalmas parkját parcelláztatták. Bár a parcellák szélessége nem felel meg az építkezési szabályrendeletben előírt tíz önek, a főmérnök az építkezést engedélyezni javasolja, miután ily széles ház-helyekre ma már szükség nincs, mert a takarodás manap már a város területén ugy sincs megengedve. A közgyűlés az építkezési engedélyt megadta. Csöppentizky Mihály dr. ezzel kapcsolatban az építkezési szabályrendelet módosítását indítványozta.

(Szociáldemokrata földművesmunkások.)

A vármegye közönsége legutóbb tartott közgyűlésén elhatározta, hogy a Földművesmunkások Országos Szövetségének feloszlását felírattal fogja kérni a belügyminisztertől. A vármegye feliratát pártalos végett megküldötte a városos is. A tanács egy hasonló felirattal véli támogatni a vármegyét.

Steiner Jákó dr. a bosszu gondolattól vezetett tervnek mondja a feliratot. Emberi jogot, a gyűlekezés jogát, senkitől elvenni nem lehet. A miniszter már átvizsgálta a szövetség alapszabályait, amelyeket egy előbbi kormány szankcionált. A szövetség csak ez alapszabályok keretében munkálkodik, sztrájk esetén békítő a munkás és munkádó között. Az emberi szabadságot megnyirbálni nem lehet. (Zaj.)

Szára Gyula a szövetség feloszlása vagyis a tanács javaslata mellett foglal állást. *Nem érdemelnék ugyanold szabadságot azok, akik ezt rosszul, a legnagyobb terrorizmusra használják.*

Havranek József polgármester szintén a tanácsi javaslat mellett foglal állást, mert a szociálistákat, különösen ezek főbjeit önzés, haszonlesés vezeti.

Holly Géza dr. nem járul hozzá a tanács javaslatához, hanem egy oly irányú felirat elkészítését javasolja, amely a szociális törvények sürgős elkészítésére szólítsa a törvényhozást.

Steiner Jákó dr. személyes kérdésben visszatartja a polgármester azon kijelentését, hogy a szociálisták vezetői önzésből, haszonlesésből dolgoznak. Ő pártfogolja a szociális elveket és védeni fogja a nép érdekét, ha az uraknak nem is tetszik. *(Derültség.)*

Szabó-Bukos András a tanács javaslatát védi, mert a szociálisták bécsi pénzért dolgoznak. Ma már a munkaadónak semmi, a munkásnak minden szabad. *Halottak napján kinnjárt feleségével a temetőben, hogy az apja sírját megnézhesse. Közbe sem mehettek, mert a szociálisták elfoglalták a környéket. A feleség szólti akart, hogy utat kérjen. Ő azonban őra intette, hogy ne lépjen, mert kellemetlenség lesz a dolgából, miután most csak az urak.*

Fel szólaltak még Rauscher Béla, Tóth Artur, akik Holly indítványát támogatták. Tóth Artur azt akarja belevetetni a feliratba, hogy a szervezkedés kintővesei irattasnak ki. A feloszlással nem kell precedenst csinálni egy esetleg nemzetellenes kormányának. Szára Gyula dr. szintén Holly indítványához csatlakozik, miután abban belefoglaltatik, hogy az anomáliák megszüntetésére a törvényes intézkedések megtételének.

A felirat sorsa felett a szavazás döntött. A tanács indítványa mellett huzsonhatan, míg Holly Géza dr. indítványa mellett csak tizenheten szavaztak.

A közgyűlés apróbb ügyek elintézésére a déli 12 órakor ért véget.

A tudományok népszerűsítése.*Székesfehérvár, nov. 3.*

A Huszadik Század áprilisi számában olvastam, hogy „a mi tudósok” társasága nem elégszik meg többé „izolált kutatásokkal, könyvekkel és előadásokkal, hanem hatni akar, terjeszteni az új problémákat és a régi problémák természet-tudományos megtagadását.” E célból elhatározta, hogy külföldi — különösen francia példák mintájára *Társadalomtudományok Szabad Iskolája* címen egyesületet alakít, melynek célja volna a tudományoknak legszélesebb körben való terjesztése, vagyis népszerűsítése. Azóta az egyesület meg is alakult, alapszabályai jóváhagyattak és most nagyban folyik a taggyűjtés munkája. Meg vagyok győződve, hogy ez is sikerülni fog, s „a szabad iskola” megkezdheti majd előadásait „a tudomány és a modern esznek után szomjuhozó” intelligens közönség és a munkásság „elitje” előtt. Sőt azt is val szintűnek tartom, hogy a helyi sikereken fölbátorodva a vidékre is kiterjeszti működését, mire nézve a kezdeményező kísérletek már meg is történtek.

A tudományok népszerűsítése magában véve örvendő jelenség volna. A demokratikus fejlődés hozza magával, hogy a kultúra szemléi ja vaiban minél szélesebb népretegek részesedjenek.

Az alsóbb osztályok szellemi színvonalának emelése annyira szociális gondolat, hogy például *Schmoller* a nagy nemzetgazdász csak ezen az uton tartja megoldhatónak az egész szociális kérdést. Egyébként is a művelődés az emberi méltóságunk követelménye s azért e téren a *kezdeményezés dicsősége nem a Társadalomtudományi Társaságé, hanem a kereszténységé*, mely először iparkodott érvényre emelni az emberi méltóságot, s először hirdette, hogy a tudomány és műveltség nem egy osztály kiváltsága, hanem az emberiség közkinccse.

Mindazonáltal féltékenység nélkül és őszinte örömmel látnok a Társadalomtudományi Társaságnak a tudományok népszerűsítése érdekében kifejtett és kifejtendő tevékenységét, ha csakugyan „a tudomány és igazság szeretetének fanatizmusa” töltötte el — amint dicseztük — és semmi más. De ha elolvassuk hivatalos közlönyét a Huszadik Századot, abban fanatizmust ugyan elget talalunk de vajmi kevés tudományt és még kevesebb igazságot. A szabadgondolat cögöre alatt a legürelmetlenebb materializmust hirdeti. Minden elnyújt tan és levitézlett föltevés elég jó neki, csak támogassa ateisztikus világnézetét. A történelmi materializmus neki tudományos dogma. Pedig Marx óta nagyot haladt a világ, s a tudományos szociálistizmus hereziarchái már rég megdöntöttek a marxista dogmákat. De a Huszadik Századnak csak az a haladás tetszik, mely a materializmus és a vorös internacionalé fölvezet, most nem is tür. Aki másként mer gondolkodni mint *Höcker*, az elmaradt esordandenber sa hirdetni meri, akkor lehurrogatják vagy kiteszik a szűrt — mint legutóbb *Höfner* Pálnak és *Apáthy* Istvánnak.

E társaság tagjaira joggal lehet alkalmazni Reinke botanikusnak szavát: „Ein atheisches Pfaffenium, unduldsamer als jedes andere, das alle die ihm nicht unbedingt folgen, für Schwachköpfe und Heuchler erklärt.“ — De épen azért egy ilyen társaságban hiányzik a leprimitívebb előfeltételek olyan magasztos hivatás betöltésére, amilyen a tudományok népszerűsítése. Ha csak arról volna szó, hogy közhasznú természet-tudomány, technikai stb. ismereteket terjeszzenek, nem szólnánk. Habbár ezekhez is kell tudományos érzék és elfogulatlan tájgyűgyosság. De a Társadalomtudományi Társaság inkább a filozófiai tudományokat akarja kultiválni, olyan problémákat akar fejtegetni, melyek legmagasztosabb eszményekkel, minők a vallás, erkölcs, jog, kötelesség szoros összefüggésben vannak s ehhez több kell. Ha a tudomány szentély, akkor ezek a problémák a szentek szentjét képviselik. Azért joggal elvárhatjuk, hogy aki ide belép, ne legyen profán lelkű úzer, vagy fölütéses dilettans, hanem legyen a tudományok elsősorban az igazgátszeretettel olajával fölkenet papja. Vérlázító az a könnyelműség, amelylyel a modern tudomány népszerűsítői azokkal a nagy problémákkal végeznek. Példul a Huszadik Század egyik cikkezőjének a Vezuv kitorése és San Francisco pusztulása elég bizonyíték a Gondviselés tanának cáfolatára (!) Amit nagy természetűdősök csak föltevésnek hirdettek, azt a tudomány e snobjai már megdömlhetetlen igazsággá állítottak olvasóik vagy hallgatóik elé. S mi lesz ennek következménye? Könnyen előrelátható. A nép és az általanos műveltségű bíró intelligencia sem igen tud különbséget tenni a föltevés és a tudomány-nak biztos eredménye között. Amit tudományos művekben talál, azt egyformán kész igazságnak veszi s így jut lassankint mestereségek ellentétbe a tudomány a hittel.

Tendenciózus lelkiismeretlenségnek kell minősítenünk azt az eljárást, mellyel a nagy közönségnek szánt, tehát népszerű tudományos művekben és előadásokban elhallgatják, hogy mi biztos eredménye a tudománynak s mi csak föltevés. *Ebbe a bűnbe esik az a legújabb magyar vállalat is, mely kevés joggal és még kevesebb szerénységgel „A műveltség könyvtáruka” nevezi magát.* Az emberről szóló kötetében például egyszerűen a darvinizmus álláspontjára helyezkedik. Pedig a darvinizmus (nem a fejlődési elmélet, a mellyel sokan és tévesen azonosítják) a mellyel, hogy gyenge hipotézis, még el is avult. *Dennert* „Vom Sterbelager des Darwinismus” című munkájában azt mondja, hogy a darvinizmus a hit-venes éveknek volt bálványja, azóta a korszellem

ráunt a bálványra és az ócskavas közé dobta. Az őszereesség lehet jövedelmező és becsületes iparág mindaddig míg az ócska nadrág s a festett kalap nem kerül új gyanánt forgalomba. A mi tudományos őszereiseink azonban ezt a nem becsületes eljárást követik, mikor ócska — és nem is mindig valódi uraságoktól lévettet föltevéseket kész es modern tudományként árulnak. Ezt a „tudományos” vakondmunkát nem szabad ténlenül szemlélnünk. Legnagyobb javainkról van szó, a melyek fölitétenül elvesznek, ha meg nem védelmezzük azokat. Ne higgyünk az igazságok fölitétenül győzelmében. *A történelmi azt mulatja, hogy levelek évszázadokon át uralomra juthatnak s leigáhalják az igazságot.* A végleges győzelem az igazsággal szembe, de az ideiglenes küzdelemben elbukhatik s vele együtt leg-szerebben javaink a család, haza, erkölcs stb. A néprontó, hazug tudománnyal szembe kell helyeznünk az igazi tudományt, kezünkbe kell vennünk a nép fölvilágosítás ügyét.

E téren városunkban már túl is vagyunk a kezdet nehézségein. A „*Keresztény Népajándék*” már két éves multtal dicsekedhetik, katolikus körök is mindannyian a műveltség terjesztésén s a tudományok népszerűsítésén fáradoznak. Csak az van hátra, hogy ez irányú működésüket intenzívebbé és rendszerezettebbé tegyék. *Intelligens férfaink ne hevertessék kamatoztalannul szellemi lökéjüket.* Akinék helyén van esze és szíve álljon be a népevelés nagy munkájába. Ezzel társadalmi és nemzeti érdek szolgál. A fejlődés ma a népjogok jegyében áll. Összes partjaink magukévá tették a választói jognak kiterjesztését, de hogy e jog ne legyen a kultúra kárára, szükséges, hogy a nép művelődjék.

Ohajtandó volna, ha a *Székesfehérvári Belvárosi Katolikus Kör is végre megvalósítaná régi tervét és létesítené a katolikus litvániai, rendszeres tudományos előadásokkal. L'ácon és Nagyváradon régóta megvan. Mi áll a létesítés útjában? Tan nem akad elég tudományos erő, vagy a közönségben hiányoznak a tudományos kérdések iránt való érdeklődés? Mivel közönségünknek ugyis az a baja, hogy filozófiai képzettség hiányában nincs ellenálló képessége a legközönségesebb szofizmákkal szemben. Ma mil or minden félbemaradt diák irásra adja fejét és hivatatos filozófusok képzeli magát, illik mindenkinnek tisztába jönnie a kort mozgató problémákkal. Ha közönségünk kritikus szemmel és fölvilágosított elmevel fogadja majd a „tudományos” termékeket, akkor az irodalmi kalózok s a tudományos öndondások napja le fog tűnni.*

Dr. R. T.

UJDONSÁGOK.*Székesfehérvár, nov. 3.*

— **(Halottak ünnepe.)** Mindenszentek, halottak napja is elmúlt ismét. Kegyeletes érzések s az igaz részvét őszinte megnyilatkozásai közt. Mindenszentek napján a székesegyházban *Prohászka* Ottokár dr. megyéspüspök pontifikálta a nagymisét, amely alatt prédikált is. Este 6 órakor ismét prédikált a főpásztor. Az egyházi szónoklatnak igazi mesterműve volt mindkét szentbeszéd. Az esti prédikáció után a mindenszentek-litániáját *K. Horváth* István belvárosi plebanus tartotta. Halottak napján ismét maga a megyéspüspök mondotta a gyászmisét.

A mindenszentek-napi csöndes hangulatba zavaró mellékszöveg is vegyült. *Pintér* Károly néhaivaló szociáldemokrata elvtárs sirjához mintegy százötven csupaszkepű ifju vonult ki, akik a sirnál énekeltek, vallás- és osztálygyűlöltre izgatóbeszédet mondtak és más hasonló dolgokkal botránkoztatták a temetőt csöndjét. Nagyon csodáljuk, hogy a rendőrség ebbe a kegyeletsértő fölvonulásba idejekorán tapintatosan bele nem avatkozott. Mert hiszen elégre a kihágási törvényen kívül városi szabályrendelet is intézkedik a temetők békéjét illetőleg.

— **Az Oltáregylet** november havi szent miséje a szemináriumi templom restaurálása miatt nem fog megtartatni.

— **Szent Imre-ünnepség.** A ciszterci rend székesfehérvári főgimnáziuma e hó 4-én délután fél 5 órakor az intézet dísztermében Szent Imre

Végbél-, Aranyér-, Czukor-betegeknek.

Gyermekágyasoknak és osecsmőknek nélkülözhetetlen. Minden tisztaságot szerető embernek feltétlen szükséges a „Zéro” használata, mert abszolút tiszta és kellemetlen érzést nyert általa.

Meggátol minden horzsolást és infekciót. Használatalban olcsóbb a papírnál.

„ZÉRO” szabadalmazott vattaárugyár
Telefon 87-52. BUDAPEST. Telefon 87-52.
VII. Rózsa-utca 45.

herceg vallásos és hazafias erényeinek tisztelőire iskolai ünnepet rendez. A szép ifjúsági ünnep műsora: 1. Szent Imre herceg ünnepére. Szemlér Ferec. Szavalkj: I. ifju: *Szlávik* Géza IV. o. t., II. ifju: *Schmidt* Lajos IV. o. t. 2. Alkalmi beszéd. Irta s tartja: *Hinkler* Izidor VIII. o. t. 3. Szent Imre a mi eszmenyképünk. Ez alkalomra írta: *Cudenus* Ervin báró. Szavalkj: *Mészáros* Otmár V. o. t. 4. Fehér róza születése napja. Ez alkalomra írta: *Lévay* Gyula. Szavalkj: *Kriegler* Antal VIII. o. t. 5. Hazam ifjailhoz. Irta *Kalocsay* Alán. Szavalkj: *Fábián* János VI. o. t. 6. Magyarok Nagyszassnya. Szími jelenet. Irta: *Katos* László. Előadja több főgim. ifju.

— (Uj plébános.) *Dreher* Antal a váli plébánia kegyura a megüresedett plébánia javadalmára *Chay* Antalt, a váli plébánia ideiglenes adminisztrát, prezentalta. Az új plébános nagyon közel állott hozzánk. Kilenc éven át működött városunkban mint hitoktató. Távozásai jelentékeny veszteség Székesfehérvár katolikus társadalmi életére, ahol hosszú időn át érezni fogják a munkáskéz hiányát, mely mindenkor teljes erővel forgatta a keresztény restauráció hajójának evezőjét. Lelkéhez hozzaforratt minden intézmény, mely a katolikus megújodás ügyét szolgálta. Egy évtizeden át volt a Tóvárosi fiók Katolikus Kör alelnöke, lelkes, közkedvelt tagja és könyvtárosa a Belvárosi Katolikus Körmek: éveken át szerkesztöje a Fejérmegyei Naplónak. Legutóbb, mint az Egyházmegyei Könyvtárkönyvtár igazgatója vette ki a maga részét az önfeláldozó, de aldas munkából. Kinevezetése alkalmasán szívólvüdvözlőjük a váli hívek derek új lelkipásztorát.

(Rákóczi-ünnep Adonyban.) Adony Község előjárósága e hó 27-én nagyon szépsikerü Rákóczi-ünnepet rendezett. Az ünnepség este háromnegyed 7 órakor vette kezdetét toronyzenével, melyet a tüzoltó-banda adott. Utána dr. *Fass* József kaplan rövid szavakkal nagyhatalmas emlékezésben taglalta az ünnep jelentőségét, amely előtt es után az egybegyült nagyszámú lakosság hazafias dalokat énekelt. Majd megadult a faklys menet kiváltságított utakon, tüzoltózenekar és cigány-zenekar felváltott kísértevel, hazafias dalokat énekelve. Midőn a menet a Dunához ért, *Darus* Lajos jarasi szamvivo, *Patel* Nándor és *Fai* Jenő segédjegyzök szépen sikerült tüzijáték bemutatásával emeltek az ünnepség fényét. Később a kasznóban ült terített asztalok mellé az intelligencia, hol *Toth* László dr. járásbírósi albiro mellalta a nap jelentőségét.

— (A Tóvárosi Kör.) A mint lapunk olvasói értésültek már, a Tóvárosi Kör e hó elsején szándékozott kiköltözni régi lakályos helyiségéből a Budai-útról. A megállapodás szerint a penztgyigazgatóság régi helyiségeit foglalta volna el, a melyek a hivataloknak az új palotába való átköltözése folytán üresen maradtak. Az utolsó órában változás történt. *Varga* Lajos vendégloz, aki a Kör helyiségeit berbe venni szándékozott, italméresi engedélyt nem kapván, lemondott a helyiség kibereléséről. *Máté* Ferenc haztárlajdonos enneltogva a miatt halljuk egyezsége lépett a Tóvárosi Kör igazgatóságával s a helyiséget további három évre kiadja a régi bérfőknek. Minden a régiben marad, csupán a hazbér összege változik meg, amennyiben a Kör ezután 3200 korona helyett 1700 koronát fizet. Itt marad a Kör három évig, amely idő után valószínűleg meg lesz oldva az új Kaszinó kérdése is. Ezzel kapcsolatban feimerült az az ajánlati terv is, hogy az új Kaszinó a Tóvárosi Kör mostani helyén épülne, illetőleg a még szükséges nagyobb-számú helyiségeket a mostani helyiséghez kapcsolva építenek. Annyi bizonyos, hogy a kert-helyiség szempontjából a kézzelhető legelőnyösebb helyzetbe jutna az új Kaszinó, míg a régi posta-

ház telken fele akkora kertet se tudna létesíteni — ha ugyan a kert-helyiség létesítése egyáltalán lehetséges volna. S ha létesítenék is, akkor is csak falaktól körülzárt, fülledt levegőjü területet kapnának.

— (Az Oltáregylet új titkára.) Dr. *Prohászka* Ottokár megyéspüspök *Dornis* István hitoktató az Oltáregylet titkárátlásától saját kérelmére felmentette s helyébe Dr. *Reichard* Tamás theologiai tanárt nevezte ki.

(Székesfehérvár szabad királyi város legtöbb adót fizetői.)

1. Weisz Sándor 282360*, 2. Perl Miksa dr. 26600*, 3. Karl István 261270*, 4. Piski László 249540, 5. Rechnitzer Soma 248670*, 6. Czollner Vince 24672*, 7. Szabady József dr. 216832*, 8. Lauschmann Gyula dr. 204926*, 9. Kneifel Ferenc dr. 191228*, 10. Aroky Antal dr. 189962*, 11. Weichinger Sándor 180937*, 12. Saura Gyula dr. 151182*, 13. Kégl Miklós 15404*, 14. Lörincze Elek 148333, 13. Farkasdy Dezső 147242*, 16. Einhecht József 137546, 17. Fekete József 137336, 18. Huszar Adolf dr. 136240*, 19. Csöppentzky Mihály dr. 135836*, 20. Langraf Lajos 134310, 21. Tar József 132332*, 22. ifj. Lukács Lajos 1308*, 23. id. Eisenbarth Agoston 1217*, 24. Knittelhoffer Károly 119600, 25. Wolkenstein Herman 117633, 26. Fanta Adolf dr. 116902*, 27. Pető Miksa 111840*, 28. Pollák Annán 107637, 29. Havranek Jenő 104736, 30. Reintz Mihály 101253, 31. Weisz Károly 101341, 32. Almassy József 100437, 33. Tóth Artur 98426*, 34. Deutsch Ignác 96280, 35. Pásztor Sándor 96140*, 36. Kaltenecker Márton 96103, 37. ifj. Csapó István 95620, 38. Keresztes Zsigmond 91093, 39. Kohn Adolf 90422, 40. Pataki Armin dr. 87118*, 41. Kövesy István dr. 81398*, 42. Pék József 81106, 43. Schlamadiger Antal 81146, 44. Antal József 82131, 45. Barnai Ignác 81731, 46. Röhlhcs Ferenc 80690, 47. Kaldor David 78981, 48. Say Ferenc 78144, 49. Bauer Károly 76104, 50. Borchert Jenő dr. 76058*, 51. Deutsch Simon 755*, 52. Szabó B. András 74933, 53. Birkl Janos 70123, 54. Fekete Geza 68850, 55. ifj. Fekete József 68125, 56. Szakolczay Lajos 68081, 57. 57. Nemeth Jenos 67129, 58. Fuster Imre 67110, 59. Ascher Ferenc 67260 és 60. Havranek Antal 63524*.

A* al jelbettek adója kétszeresen van szamitva.

(Dalosok gyülese.) A Székesfehérvári Polgári Dalkor a napokban tartotta évi rendes közgyűlést *Fekete* Géza elnöklétével. A tisztviselői jelentéseket *Hollósy* Ferenc egyesült pénztáros terjesztette elő. A daloskór különös köszönetet nyilvánított a *Kukák* Elek székesgyházi kántornak, az egyesület karvezetőjének ambiciózus munkásságáért. A tárgysorozatnak egyik leg-érdekesebb pontja kétségkívül a tisztújítás volt. Az új tisztikar így alakult meg: *Fekete* Géza elnök, *Médgyesi* József és *Hollósy* Ferenc al-elnökök, *Stemmetz* Ferenc titkar, *Kaczkevy* Kálmán segédtitkar, *Antal* József jegyző, *Wekerle* Ferenc pénztáros, *Hrutka* Béla és *Pap* Kálmán ellenőrök, *Stummer* Károly és *König* József számvizsgálók. Valasztmány: *Gröbner* Lajos, *Pajor* Imre, *Bató* József, *Rethy* Ferenc, *Bohn* István, *Vaskó* János, *Hörvath* Ignác, *Völcz* Lajos, *Hadacsy* Mihály, *Havelka* Ede, *Bodo* Lajos, *Gyurkovits* János, *Panlaugi* Geza, *Rédey* Géza, *Liszt* Ulrik és *Ignády* Ferenc, aki egyuttal rendező is. A közgyűlés azután az 1908-ban rendezendő dalosünnep előkészítésének módozatait vitatta s elhatározta az ünnepség keretében tizenötéves jubileumának megülesét zászlószenteléssel egybekötve.

— (Idők jele.) *Forhécz* Gyula facér mindenes tegnap délután az Erzsébetligetben öngyilkossági kísérletet követett el. A boldogtalan háziszolgá jégszólát nyelt, majd később meggondolva magát, abban hagyta a dozist s fölvetélre jelentkezett a Szent-György kórházban. Különös idő-

ket élünk. Manap már a züllött mindeneseket is az életunalom bántja. Mintha csak német filozófusok volnának.

— (Castor és Pollux.) Olyanok voltak mint két csillag, mint a virág és illata. Székesfehérvár egész közönsége élvezhette őket naponta egy egész krajcárért hírek alakjában. Ma aztán szétvált a csillagok utja. *Castor* szemrehányást tett *Pollux*nak. *Pollux* dühös lett *Castor*ra s letisztelték egymást — per telefon. Ez azonban nem volt elég *Pollux*nak, a sértést nagyon erősnek találta s elrohant *Castornak* saját házába, ott legyűrte a diványra s úgy meggyomroztta, hogy *Castornak* legalább két hónapig nem fog izeni a libamáj. *Castor* viszont karmolt és köpködött, amint szokta s aztán elrohant a rendőrségre és nyilvánosságra hozta, hogy ök ezental mostoha testvérek lesznek.

(Hangok a multból.) Érdekes leltre buk-kant a napokban két csikvári földműves. A köz-ség határában kutásás közben egyikük csákányá valami kemény tárgyba akadt. Miután kivenni nem tudták, körülásták és ekkor egy hatalmas kokorsó került a felszínre. A korszó telve volt *Róbert-Károly* korabeli ezüstpénzzel. Ez érdekes régipénzleletről a hatóságok is tudomást szereztek, mert a találok egyike, helybeli ékszerészeknél értékesített néhány darabot.

Dr. Kaltenecker Viktor ügyvéd tisztelettel tudatja, hogy ügyvédi irodáját november 1-én Vörösmarty-ter 6 sz. alá helyezte át.

Bendiner-hangverseny Székesfehérvárott. Bendiner Nándor, a világhírű magyar zongoraművész, ki tavalyi két hangversenyén közönségünket egy csapásra hódította meg, ezidő hangversenykorutján utbaejti városunkat is és f. hó 17-én, szombaton este a „Magyar Király” szálló nagytermében hangversenyt rendez. A kiváló művész ezuttal is egy nagyszabású ujdonsággal szolgál közönségünknek, azt *Bach* C-dúr *Organo-locata* és fugójának a bemutatásával teszi, melyet *Busoni* most írt át zongorára és melyet Bendiner Magyarországon legelőször Székesfehérvárott fog játszani. Az általános közóhajnag engedve, a művész felvette műsorába *Bach*oven híres *appositionját* és *Liszt* legfenségesebb kompozícióját, a „*Mephisto* keringőt” is. A művész nővere, *Bendiner* *Heddy* operanékesnő, ki mint értesülünk, épen tegnapelőtt énekelt próbát a magy. kir. Operaházban és kit mindjárt több évi szerződéssel kínált meg az igazgatóság, szintén fellép a koncerton. Kísérője *Pap Miklós*, városunk szülötte lesz, aki Bendiner mester egyik legjobb és legte-hetségebb tanítványa. Bendiner ez alkalomra leho-zatja Pestről nagyszabású *ibach*-zongoráját, mely jelenleg külföldön is a legjobb és legnépszerűbb hangversenyzongora. Bendiner, ki külföldön is állandóan ezen cég hangszerén játszik, Budapestben is *ibach* zongorán fog játszani. *Jegyek* a székes-fehérvári estélyre *kizárólag Krausz* *Crona* *dohány-töszdjében* kaphatók.

— *Bauer* *Antal* *Zsigmond* táncitanító, akit az intelligens közönség a maga munkakörében oly előnyösen ismer, mint az előző évek folyamán, az idén is november hó 3-án nyitja meg tánciskoláját, a régi Marosi-féle tánchelyiségekben, a Szent István utca 11-ik számú házban. A helyiségek, mint ezt a közönség már évek során keresztül szerzett tapasztalatából jól tudja, a legkényesebb igényeket is kielégítik. A tánckurzus gyermekek számára a délutáni órákban fog le-folyni, míg a felnöttek számára mindenkor esti 8 órakor kezdődik a tanítás. A diákok táncoktatása délután 5 óratól esti 7 óráig tart. Különös figyelmet fordít a táncmester az idei szezonban egyik idegy specialitására, a *dseutri-bosztoutra*. A táncanfolyamra beiratkozni naponkint *Bauer* *Antal* *Zsigmond* táncitanító Szent István-utca 11-ik szám alatt levő lakásán lehet.

FA-SZOBRASZ. Mindenemű fa-szobrászati munkát — különféle stílusban — elvállalok. Képeket faragott antik-utánnal jutányos áron pontosan készítek. A közönség és az iparos urak támogatását kérem. **PETŐ IGNÁC, Székesfehérvár, Vácár-tér 12. szám.**

Tüzálló (samotteval) betéttel kifizaltó kütinő kályhák nagy választékban kaphatók Márkus Simon özv. és fia cégnél, Jókai-utca 16.

Gilde Vendel zenetanár november hó 1-ével Kossuth-utca 3. sz. a. zeneiskolát nyit, amelyben hegedűre, tiorogatóra és fuvolára fog tanítani. A tanítványok a legszakosított oktatásban részesülnek. A beiratkozás az iskolában már e hó 29-én megkezdődik.

Szigeti és Társa fényképészeti és festészeti műintézet Székesfehérvár, Kossuth-utca 9. sz. Nagyításokat bármely kis fénykép vagy természet után aquarell, platin, vagy olaj kivitelben. Elsőrangú munkáért szavatol Szigeti és Társa.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Székesfehérvár a török uralom alatt. Ezen a címen a *Katholikus Szemle* legutóbbi számában értekezés jelent meg *Kardoson Imre* dr. tollából.

Az érdekes közlemény lényegét itt adjuk: Székesfehérvárt — az értekező következtetésen ezt a fonetikus írásmódot alkalmazza — a törökök *Uşulni-Belgradnak* nevezték, ami törökös kiejtése a szláv eredetű Sztolni-Beograd (Székesfehérvár) elnevezésnek. Evlia Cselebi török világtutató „Piros-alma” néven is említi a várost; ez azonban nem lehetett sajátlagos neve Székesfehérvárnak, mert ugyanez az utazó a budai királyi palotát és a mecsetté alakított esztergomi főtemplomot is pirosalma palotának, illetőleg pirosalma dsáminak mondja. A mohácsi vést követő kettős királyság idejében a város János király pártján volt, kinek halála után azonban rögtön Ferdinándhoz pártolt, miért is a főszebes pausah a magyarokat összehívó parancsolta. A vár alakja vizes palackhoz hasonlított, melynek vékony torka Battyán vára felé volt. Másik vége a szőlők felé. A szőlőket, hol ma annyi szép nyaraló van, már a törökök is nyaralóhelynek használták, sőt gondoskodtak arról is, hogy abban a félelmes rablóiámban, ami az időajt Magyarországon volt, a nyaralók lakói védve legyenek a portyázó csapatok ellen. A város vidéke bővelkedett gyümölcsben. Huszfajta izletes szőlője, barackja, körteje és sok szilvája volt. A lakosság nagy része muzulmán volt ugyan, de nem török, hanem bosnyák. A fehérvári magyarok csinos külsejű emberek lehettek, mert Evlia Cselebi szerint „az illeni magyar szépekhez hasonlók a végeken sehol sem voltak” Csak a tisztviselők és a helyőrségi katonák voltak igazi törökök, a betelepült lakosok inkább a Balkán-félsziget szláv népei közül kerültek ki. „A magyarok nagyon szabad és rakoncátlan természetűek”, — írja az egykoru török utelirő, — „de azért nem saentelenek és nem neveltenek.”

Ime néhány vonásban a XVII. századi Székesfehérvár képe.

* A Tomm-hangverseny. Tomm Béla mindenkép érdekesnek ígérkező hangversenyére vonatkozólag legujabban arról értesítenek, hogy azon *Erzsébet Amália főhercegnő* is meg fog jelenni. A hangverseny e hó 11-én délután 5 órakor a Szent István-teremben lesz. Természetes, hogy fokozza az érdeklődést a főhercegasszony részvétele. Minden bizonynyal érdekes lesz az a hangverseny, melyet ilyen magas megjelenés kísértetni érdemesnek talál. A hangverseny műsora,

mely a főhercegnő tetszését is megnyerte, egyébként — mint már említettük — a következő: 1. Mozart: Vonós négyes. C dur. Tomm Béla, *Lauschmann* Gyula dr., *Fejér* Ferenc dr. és *Kucifal* Ferenc dr. — 2. Grieg. Sonate. F dur. Leéb Erzsike urhölgy és Tomm Béla. — 3. Dalok: Eneklő *Lukács* Sándorné unő. — 4. a) Godard: Canzoneta. b) Paganini. Moto perpetuo. Tomm Béla. — 5. Hoffmann: Idill. Két hegedűre. *Lukács* Sándorné unő és Tomm Béla. — 6. Hubay: Csárdajelenetek I. sz. Tomm Béla. — A szólo-számok kíséretét *Schwarzbach* Flóra urhölgy volt szives elvállalni.

* Jó pasztor. Prédikációs folyóirat XXV. év, havonkint 4—5 ives füzetben. Tartalmaz vasár-ünnepnap szept beszédeket, szept tanításokat önálló bűji és májusi kurzusokat, az 1907. évre már most megrendelhető. Az 1907. évben minden vasárnap délutánra Öszentsége utasítása szerint hoz délutáni katekeztést úgy, hogy 4—5 év alatt az egész katekizmust leoldogozza szept tanításokban. Egész évre 8 kor. postautalványon megrendelve. Regi évfolyamok 1904., 1905., 1906. új megrendelőknél 24 korona helyett 14 korona. 1906. évf. külön 6 korona. Cím: *Budapest, VII., Csömöri-ut 16.* Kérjünk árjegyzéket.

* Amit az erdő mesél. A Városi Színházban ismét műkedvelők szerepelnek. Ezuttal a délvasutasok dalosegyesületének gárdájából kerülnek ki. Holnap, vasárnap színrehozzák Gézi ismert népsziművét „*Amit az erdő mesél.*” A zenét a vasuti műhely zenekara szolgáltatja. A részletek felől a színlap tájékoztat.

KÖZGAZDASÁG.

A szövetkezeti értekezlet. Többször megemlékeztünk már róla, hogy a *Fejérmegyei Gazdasági Egyesület*, főként a szövetkezeti eszme egyik kiváló előharcosának, *Széchényi* Viktor gróf főispánnak buzgólkodása folytán Székesfehérvárra szövetkezeti értekezletet hív össze. Az értekezlet e hó 20-án fog lefolyni a vármegyei ház nagytermében. A 11 óra közös délelőtt 10 órakor veszi kezdetét. A *Keresztény Szövetkezetek Központja*, a *Hangya-központ*, a *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete*, az *Országos Központi Hitelszövetkezet*, valamint a *Magyar Gazdak Vásárcsarnok* Ellátó-szövetkezete mind képviselhetik magukat az értekezleten. Az szinte egészen természetesen látszik, hogy Fejérmegyének mind a hetven szövetkezete is képviselve lesz. A nagyhorderejű értekezlet előkészítésén a Fejérmegyei Gazdasági egyesület részéről: *Burchard-Béla* úr, *Keszó dr.*, *Dicballa György*, *Hübner Károly*, *Manndorf Géza* báró, *Fiáth Pál* báró, *Széchényi Viktor gróf*, *Pajzs Gyula dr.*, *Koller Pál* és *Kenessey Gyula* taradoznak. Kivánatos, hogy ennek a szövetkezeti napnak minél messzebb kiható eredménye legyen.

Vásár. *Tabajd* községben az országos vásár — állatvásár és kirakodó együttesen — jövő csütörtökön, e hó 8-án fog lefolyni.

Piaci árak.

Székesfehérvár 1906. november 3-án (100 kg számítva.)

	kor. fill.	kor. fill.
Buza:	14	14 20
Rozs:	12	12 20
Árpa:	13 20	13 40
Zab:	14 10	14 20
Tengeri:	13 80	

Forgalom élénk.

Felölös szerkesztő: **Dr. HELVEY LAJOS.**

VÁSZON-ÁRUHÁZ MEGNYITÁS!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint Székesfehérvárott, a Barátok épületében (azelőtt Özv. Hanel Antalné-féle üzlethelyiség) egy a mai kor igényeinek megfelelő

Vászon-üzletet

nyitottam, raktáron tartok nagy választékban elsőrendű **Szepességi, Liptószentmiklósi és Rózsahegyi** vásznak és sifonokat, **Damask** ág- és asztalneműek, **kávé** terlikék, **fehér és színes vászon-zsebkendők, törülközők, törülkendők, kanavásznak, pique, zsinóros atlasz és jól mosható divatos színes parget, egy a legfinomabb ing- és bluz-zefreket.** Továbbá dús választék ág- és asztalterítőkől, ablakfüggönyök, szőnyegek, házilag készült paplanok, matrac-szövetek és roletta-vásznakban.

Menyasszonyi, gyermek-, csecsemő-kelengyék és uri fehérneműek a legegyszerűbből a legdiszesebbig készíttetnek.

Elsőrangú összeköttetésem következtében azon kellemes helyzetben vagyok, hogy **nagyrabecsült vevőimnek mindenkor a legjobb, legfrissebb árut a legelőnyösebb árban** számíthatom.

Vállalatomat szives jóindulatukba ajánlva

Kiváló tisztelettel

Sövegjártó Jánosné,

törvény-zekelig bejegyzett cégtulajdonos.

Ugyanitt egy tanuló felvétetik.

Székesfehérvári első Butorraktár

Sas-utca 6. szám.
a „Fekete sas” szállodával szemben.

Van szerencsám a n. é. helybeli és vidéki közönségnek a már **40 éve jó hírben álló saját készítményű kárpitos és asztalos BUTORAIMAT** nagy választékban, szilárd és izlásteljes kivitelben, pontos kiszolgálás és jutányos árakban ajánlani.

Nemkülönbben e szakmákban vállalkozom kívánatra külön rajzok szerint elkészítendő mindenemű kárpitos és asztalos munkákra helyben és vidéken.

Teljes tisztelettel.
Füstér Imre.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

„Sirolin” — emeli az étvágyat és a testerőt, megszünteti a köhögést, vándorok, újul tanácsok.

„Roche” — Kapható orvos rendelésre a gyógyszerárban. — Ára 0,50 franknál 4.— korona.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

Számtalan első díjjal és díszlevelekkel kitüntetve.

KALMÁR és ENGEL

MOTOR- ÉS GÉPGYÁRA
BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRÜT 18.

Ajánlja egy cseplőgép, mint malomüzemre leggyorsabb benzínmotorjait, benzínlokomobiljait, valamint szivógáz-motorjait melyek V., Lipót-körút 18. bármikor üzemban megtekinthetők.

Teljes jótállás
Kitűnő cseplésért! **Egyedül létező újdonság!**

Ezen motorok egyenletes járásaik és bámulatos egyszerű szerkezetük folytán bármely legjáratanabb ember által is azonnal könnyen kezelhetők.

Árjegyzék ingyen. — Olcsó árak részletfizetésre

Hirdetések

jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban, Szt.-István-tér 1.

SZÉKESFEHÉRVAR.

KOCSIFÉNYEZŐ és NYERGES

üzletemet a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom.

Raktárt tartok mindennemű ruganyos hintókból és különböző üzleti kocsikból. Javításokat a leggyorsabban és jutányos árban készítek.

Hirtling Pál kocsigyártó,
Székesfehérvár, Tolnai-utca 16.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügminiszterium ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztály. sorsjáték (XIX. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak — A Magyar Kir. Pénzügminiszterium által jóváhagyott sorsolási terv itt következik:

A Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Sorsolási Terve.

Tizenkilencedik Sorsjáték.

125.000 sorsjegy, 62.500 nyeremény.

Első osztály. Betét 12 korona. Huzás: 1906. nov. 22. és 23.		Második osztály. Betét 20 korona. Huzás: 1906. dec. 18., 19. és 20.		Harmadik osztály. Betét 32 korona. Huzás: 1907. jan. 15., 16. és 17.		Hatodik osztály. Betét 24 korona. Huzás: 1907. március 27-től április 25-ig.	
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben 1.000.000 Egy millió korona	
1 á	60000	1 á	20000	1 á	80000	1	Jutal. kor. nyer. á
1 á	20000	1 á	25000	1 á	30000	1	60000
1 á	15000	1 á	20000	1 á	25000	1	40000
1 á	10000	1 á	15000	1 á	20000	1	20000
1 á	5000	1 á	10000	1 á	15000	1	10000
4 á	2000	4 á	3000	4 á	10000	1	9000
6 á	1000	6 á	2000	6 á	3000	1	8000
10 á	500	10 á	1000	10 á	2000	1	7000
35 á	300	20 á	500	15 á	1000	1	6000
115 á	100	130 á	300	135 á	500	1	5000
3825 á	40	4825 á	80	5325 á	130	1	4000
4000 nyer.	Kor. 304000	5000 nyer.	Kor. 600000	5500 nyer.	Kor. 1022750	2	3000
Nyeremény		Nyeremény		Nyeremény		2	2500
1 á	90000	1 á	10000	4	20000	4	20000
1 á	40000	1 á	40000	8	15000	8	15000
1 á	25000	1 á	25000	30	10000	30	10000
1 á	20000	1 á	15000	60	5000	60	5000
1 á	15000	4 á	10000	135	2000	135	2000
4 á	10000	4 á	40000	1200	1000	1200	1000
6 á	3000	6 á	18000	34850	500	34850	500
10 á	2000	10 á	20000		200		200
15 á	1000	15 á	15000				
135 á	500	135 á	67500				
5325 á	170	4825 á	965000				
5500 nyer.	Korona 1.255.750	5000 nyer.	Korona 1.325.500				
Nyeremény		Nyeremény		Nyeremény		37.500 nyer. és jutalom Korona 11.940.000	
1 á	90000	1 á	10000				
1 á	40000	1 á	40000				
1 á	25000	1 á	25000				
1 á	20000	1 á	20000				
1 á	15000	1 á	15000				
4 á	10000	4 á	40000				
6 á	3000	6 á	18000				
10 á	2000	10 á	20000				
15 á	1000	15 á	15000				
135 á	500	135 á	67500				
5325 á	170	4825 á	965000				
5500 nyer.	Korona 1.255.750	5000 nyer.	Korona 1.325.500				

Az I. osztály huzása 1906. november hó 22. és 23-án tartatik meg. A huzások a Magyar királyi állami ellenőrző hatóság és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a Huzási teremben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.

Budapest, 1906. évi október hó 28-án.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.

Lukács László.

Hazay.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.